

DOMOLJUB.

Slovenskemu ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja kot priloga „SLOVENCU“ sveder vsak prvi in tretji četrtek meseca. Ako je ta dan praznik, izide „DOMOLJUB“ dan pozrej. Cena mu je 80 kr. za celo leto. — Spisi in dopisi naj se pošiljajo: uredništvu „DOMOLJUBA“, Ljubljana, v semeniških ulicah št. 3. Naročnina in inserati pa opravištvu „DOMOLJUBA“ Vodnikove ulice št. 2. — Namanila se vsprejemajo in plačujejo po dogovoru.

Štev. 5.

V Ljubljani, 5. marcija 1896.

Letnik IX.

Kaj je novega po svetu?

Evo me! Zopet sem poromal malo po svetu in pogledal, kaj se je v zadnjih 14. dneh novega zgodilo. Ni se mnogo nabralo v torbici, pa zdaj zložim dragim čitateljem svojo kramo po papirju, da tudi oni vedo, kaj se godi po širnem svetu.

Jako veselo novico imam to pot poročati iz *Dunaja*. Tam so bile namreč 27. m. m. občinske volitve in slavno so zmagali kristijanje v 3. in 2. razredu po celem mestu in so tako spravili 78 odbornikov v mestni zbor. So se pa dunajski kristijani pobrigali za volitve in v tem naj nam bodo lep vzgled. V tretjem razredu voli 56.000 volilcev in od teh se je vdeležilo 42.000 volilcev volitev. In od teh je bilo 33.000 protiliberalcev, liberalci in židi so dobili samo 9000 glasov. Ljudstvo bilo je na večer, ko se je zvedela volitev zelo veselo in niso znali kaj bi storili od samega navdušenja. Silno so se bali kristijanje, da bi se jim ne godilo slabše kot v jeseni, a glej, še 3000 glasov več so dobili. Židje so namreč denar kar sipali med ljudi, da bi zanje glasovali, a vendar jim ti denarci ne bodo nesli nič obresti in to se židom strašno hudo zdi, da so naredili tako slab »kšeft«. Posebno pa jih grize še to, da poje mrtvaški zvon liberalcem, ki so žide tako lepo, po domače rečeno »crkljali«. Ker nova stranka, ki bo sedaj gospodovala v mestnem zboru, bo jim dovolila le toliko, kolikor jim gre po pravici. In zato ne bodo krivonosni možje več vladali Dunaja. Ta stok in jok se vidi in sliši prav razločno iz raznih liberalnih in židovskih časopisov, ki cviliijo na vse načine in renče kakor priklenjen pes, ki pa ne napravi škode. — V prvih dneh marca so še sicer volitve v zbor v prvem razredu, a tudi tam se liberalcem ne bo boljše godilo. O tem pa prihodnjič.

Kaj si pač zdaj grof Badeni misli, ko vidi, da vkljub vsemu pritisku njegove »železne roke« vendar liberalizem in židovska nadvlada, ki mu je tako draga, propada? O, on se zdaj dela gluhega in slepega in le

sili poslanecem v *državnem zboru* novo volilno predlogo, katera prav za prav niti vredna ni, da o nji govorimo. Prav nobena stranka ni s preosnovo zadovoljna. Liberalna stranka zato ne, ker misli, da dobi ljudstvo preveč svobode, socijaldemokratska pa pravi, da premalo in govori po raznih shodih kar more. Tudi druge stranke slikajo kakor na stari oguljeni suknji, da bo spet za jedno zimo. Naši slovenski poslanci pa se trudijo, da dobe za Kranjsko dva poslanca, kar je popolnoma prav, ker Badeni je z nami tako naredil, kakor pisan oče, tistim, katere ima rad, več da, drugim pa le kaj uščipne, kjer more. Volilna predloga, kakor jo je podal Badeni, je na vse strani krivična, a bolje nekaj kot nič. — Še nekaj z Dunaja. Prišla je zopet v razgovor celjska gimnazija in tistih 6000 glđ. katere je država dovolila. Liberalni Nemci, seveda, so hoteli, da se gimnazija v Celju zapre, a opravili s svojim krikom niso nič, ker večina zbornice je bila zato, da obstane v Celju gimnazija. Poslanec g. kanonik Klun se je pa potegoval za to, da bi se na graškem vseučilišču nastavl profesor za slovenski jezik. Italijani, katerih je v Avstriji samo pol milijona, hočejo imeti v Trstu svoje vseučilišče a nam Slovencem, ki nas je poldrug milijon, pa ne dajo niti te male pravice. To so najnoveše novice iz Dunaja in iz hiše, kjer se kujejo postave.

Pretekli mesec seslo se je v Berlinu na *Nemškem* 5000 zastopnikov kmetkega stanu da so se posvetovali o težnjah svojega stanu. Od zadnjega leta je kmetaka organizacija na Nemškem vrlo napredovala; imajo namreč kmetovalci mnogo zvez med seboj, ki jih varujejo pred oderuhi vsake vrste in stanu. V teh zvezah je 187.000 članov in lani jih je 25.000 na novo pristopilo. Da vsa ta družba res vrlo deluje, kaže jezno pisanje židovsko liberalnih listov, ki prav dobro vedo, da jim zavedno ljudstvo vedno bolj trdo stopa na glavo. — Kdaj se bomo pa pri nas združili v kmetake zadruge? Takrat, ko bo prepozno? Upam, da se ta potrební korak kmalu stori. Bog daj!

Zdaj pa se nekoliko od *Italtjanov*. Da se jim slabo godi, to že vemo. »La kaj bi se jim pa tudi ne! Če celo duhovnike tišče v vojaško suknjo in jih pošiljajo v Afriko, pač Bog že tako neumnemu početju Lahov ne more dati blagoslova. Vse, kar Lah storijo, da obdržijo tisto malo krpo dežele v Afriki, je kakor bi vodo v Savo nosili. Vedno tesneje oklepajo sovražne čete laške vojake in le čakajo pomladi. Tedaj namreč je zrak za take, ki niso vajeni afrikanskega solca, silno nezdrav in kaj rada pritisne mrzlica, ki pokosi na tisoče ljudi. Na to tudi Menelik, nasprotnik Lahov računa. Ko bode jela razsajati mrzlica, tedaj ne bode pustil Lahov od tod in ko bodo prav prerušetani, jih bode napadel. Jaz mislim, da bi nikdo izmed nas ne bil rad v laški kozi. Krispi to ve, in strašno piha ter se jezi nad glavnim poveljnikom laške vojske, pa nič ne pomaga. Dosedaj je stala ta vojska že nad 50 milijonov goldinarjev in zdaj hoče laški državni zbor imeti se 150 milijonov. Kje jih bo vzel? Če bi bil se kak papež v Rimu, ki bi imel le količkaj dežele, precej bi jo mu Lah vzel. Taki so že. A sedaj ne morejo nič vzeti sv. Očetu, ker sam nič nima zemlje.

Najnovejša posledica Ferdinandovega odpada od cerkve je ta, da so se na *Balkanu* stvari nekako čudno spremenile. Črnagora, Srbija in Bolgarsko, to je zdaj vse pod ruskim pokroviteljstvom. In obe prvi državi mejijo na Avstrijo, na katero so ljudje na Balkanu nekako jezni. Krivi pa so temu le Mažari, ki povsod svoje kozolce prebračajo, krivdo pa na Avstrijo zvrnejo. V Turčiji pa se vedno po malem vre in vihar se ni polegel. Rusi pa tudi s Turkom pomežikujejo, kakor da bi se hoteli z njim zavezati. Videti je, da je »špana« zelo zamotana in nič se ne ve, kdo bo tako »fižole« premaknil, da bo drugega ugnal.

Tudi *Španci* so precej v zadregi. Puntarji na otoku Kubi se jim nočejo podati z lepa. Prejšnjega generala so Španci domu poklicali ker ni nič opravil, a tudi novi ne dela kdo ve kaj čudežev. Kubancem namreč »kontrobant« neka druga ameriška država pomaga, zato pa jim Španci ne morejo na konec priti. Pravijo celo, da se utegne tam vneti vojska. Hvala Bogu, da je Amerika za »veliko lužo«, kjer naj počno kar hočejo; pa le glejmo, da bomo doma dobro shajali. Če se bo pa do prihodnjic zoper kaj novega zgodilo, bom že povedal. Za zdaj se poslavljam od dragih bralcev, ker torbica je prazna.

Kaj je novega po Slovenskem?

Kranjsko. V želimeljski fari so 17. februvarija pogorela poslopja dveh gospodarjev. Škode je 6000 gld. Zazgali so zopet otroci. — Na pustni torek je pogorelo troje posestnikov v Suhem potoku. fare Kolovrat. Ogenj je nastal po neprevidnosti. — Dne 22. febr. je umrl č. gospod Jan. Čibašek, župnik v Št. Vidu nad Cirknico. N. v. m. p. — Nova pošta se je 1. marca odprla na Trebelnem, okraj Krški. Pot bode hodil vsak dan na pošto

v Mokronog. — Na Gori pri Sodrašici je 23. febr. umrla Magdalena Gornik, o kateri je bilo svojedobno zaradi njenih »zamaknenj« mnogo govorjenja. — V Planini je umrl obče-poštovani Jožef Dolencec, možak stare korenine, vnet katoličan, da malo tacihi. Bil je 50 let cestar pri državni cesti. Dva izmed njegovih sinov sta duhovnika, profesor bogoslovja dr. Josip Dolencec v Ljubljani in mlajši Vincencij Dolencec, semeniški duhoven v Gorici. N. v. m. p. — V Srednji vasi rudniške fare je neznan tat ukradel dva konja. Slabejšega so že dobili v izjanski fari. — Ponesrečil se je 20letni Anton Kralj, ko je iz Mengša peljal kamenje v Radomlje. Padel je pod voz, kateri mu je šel z vso težo čez prsa, tako, da je čez nekaj trenutkov umrl. — Presv. cesar je podaril cerkvi sv. Trojice v Trnju 100 gld. — Na Jezici so bili izvoljeni: županom Janez Pečnik; svetovalcem: Franc Lenče, Jos. Skerlep, Ant. Vilfan. M. Dimnik. — Na ljubljanskem Gradu se proda 50 postelj in 50 tekavskih statov. — Trgovska zbornica je izvolila predsednikom g. Iv. Perdana, podpredsednikom g. A. Kleina. — Novo gasilno društvo se snuje v Dolskem politični okraj Kamnik.

Štajersko. Za vojaške duhovnike v rezervi so imenovani č. g. Šaloven, kapelan v Zrečah, in Šlamberger, kapelan v Ribnici, potem iz škofovine Grške kapelana Veberič in Vedek. — V Trnem pri Kalobji umrl je gospod Franc Kukovič, 86 let star, dedek g. kapelana Konjiškega, oziroma oče doslužnega g. davkarja celjskega. V Zalcu pa je oči zatisnil bivši »vzgladni učitelj« gospod Franc Kovač; v zgodovini tamošnje cerkve bo njegovo ime slovelo, ker je »iz lastnega žepa« za zvonik oskrbel za nove zvonove. Obema svetila večna luč! — Vrli »Domoljub« je že onokrat povedal, da Vitanjčani hočejo imeti »c. kr. okrajno sodišče«. V dotičnej prošnji razodevajo željo, naj bi v Vitanje prideljene bile vse občine, ki so od l. 1850. pripadale grajskeji gosposki Vitanjskeji, to so namreč okolice: Trig Vitanje, Kozjak s Parožem, Sveti Jošt, Spodnji Dolič, Brezno, Ljubnica, Stranice, Skomre, Hudinja, Paka, potem Čaškova, Soteska, Dol, Lipa, Klanec in Zavrh in Brdce pri Dobrni, Verpete. Te okolice štejejo okoli 6000 duš. V sodnijskem okraji Konjice prebiva okoli 22.650, v sodnijskem okraji Celje pa okoli 37.450 ljudi. Vitanjčani upajo, da bi k novemu sodišču pripadle tudi okolice: Dobrna, Novacerkev, Vrankolje. Tako bi novo področje štelu okoli 10.000 prebivalcev, a za to bi se že izplačalo lastno sodišče. Direktnih davkov bi prišlo 12.390 gld. 92 kr.; od Konjic bi odpadlo 8.131 gld. 50 kr., od Celja pa 4.259 gld. 42 kr. — Od Sv. Jurija ob južnej železnici se je poročalo, da je družina Kukovičeva povzročila, naj bi se na dan neke poroke na cerkev spustil »rdeči petelin«. Dozdanja preiskava je pokazala nedolžnost imenovane hiše. Dobro! — V Ljutomeru so domoljubi osnovali »gospodarstven poduk« ob nedeljah; gosp. Cerjak je razlagal o trtoreji. Sploh pa se mora priznati, da je ljudstvo okoli Ljutomera precej »zivo«. V področji imenovane župnije imajo troje »bralnih društev«, namreč: po jedno v Ljutomeru (čitalnica), potem v Cezanjevcih in za okolice Krapje - Mota - Cven. Toliko bralnih društev

menda nima nobena druga župnija na Štajarskem. — Na »razstave« se je minolo leto prignalo 970 konjev, od teh je bilo obdarovanih 397, konjerejci so dobili 14.384 kron, 92 dukatov, 92 srebrnih državnih kolajen. Najlepše blago prignali so v Gradcu, v Mariboru, v Ljutomeru, v Zalcu. — Alojzij Rakuša iz Ivanjec pri Radgoni delal je kot mizarški pomočnik v Sobotišču na Prekmurjem; onde je po zvijači na ime svojega gospodarja dobil 250 gld. Zato so mu pa pri sodbi naložili pokoro: dve leti hude ječe, vsaki mesec enkrat trdo ležišče, potem pa se pride pod policijsko nadzorstvo. — V Boborini pri Zrečah si je neki ženin s Poljan pri Konjicah našel nevesto. Neki človek iz župnije Stranice je pa s svojim jezikom ženitev razdri. Pred sodnika poklican pa ni mogel dokazati resnice svojim besedam in je valed tega zavoljo razžalenja časti prišel »v luknjo« za 14 dni. — Pri Radgoni se Mura rada razlije. Nevarnost pa se je v novejšem času povečala, ker je nasip za železnico Radgona-Ljutomer oviral odtekanje vode. Sedaj je trgovinsko ministerstvo dovolilo, da se za železnico namesto nasipa napravi 40 metrov dolg most, ki bo vodi dajal prosto pot. — V Lendavi na Ogrskem blizu meje štajarske prikazala se je svinjska kuga. Da se bolezen ne razširi, za to je gosposka vkrenila vse, kolikor pač premore. — Na Vrankoljeno je neka solarica prišla preblizo peči, da se je vnela obleka in revica opekla. — Deželni zbor je dovolil 5400 gld. podpore za popraviljanje savske struge pri Brežicah, mesto Brežice je obljubilo 3000 gld., okraj 600 gld., kmetijsko ministerstvo 6000 gld. — Cesta iz Luč do Solčave je veljala 32.246 gld. Deželna blagajnica dala je 25.000 gld., okraj Gornjigrad 5000 gld., občina Luče 600 gld., občina Solčava 1000 gld.

Koroško. V Beljaku je lani umrl vrli g. profesor J. Lendovšek, a se sedaj ni nastavljen mesto njega učitelj slovenščine. Solški svet skoraj gotovo hoče, da bi Slovenci, ki se šolajo na beljaški gimnaziji, svoj jezik pozabili. — V Štebnju pri Beljaku predstavljalo se bode meseca marca trpljenje in smrt Jezusa Kristusa. Čisti dobiček se bo porabil za gasilno orodje. — Djesko faro je zadela huda zguba, umrl je tamošnji župnik g. Andrej Brežan. Pokopali so ga kaj slovesno 7. m. m. Rajnki gospod je 23 let župnikoval v Djesah in je bil doma v Kamnici na Kranjskem. N. v. m. p.! — Katoliško delavsko društvo v Prevaljah prav vrlo napreduje. — V Vrbskem jezeru je utonil dne 13. m. m. 10letni deček Walner. Drsal se je po ledu, pa led se je udri in deček je izginil pod vodo. — Posojilnico po Raifeisenovem načinu so ustanovili v Trbižu. — Poštni ekspeditor v Borovljah je poizneveril 250 gld.

Primorsko. Katoliško vero je vsprejel na bolniški postelji g. Henrik Höhn, vodja predilnice v Ajdovščini v pokoju. Goriškemu protestantskemu duhovnu je bilo žal za ovčico in se je trudil rojaka odvrniti od katoliške vere, toda zaatonj je bil njega trud! — Na neki bližnjici na Predil, ki se ji pravi na Koritih, padel je neki mladenič v prepad. — V Štandražu so se pri plesu stegli in dva topničarja sta svoje nože poskušala na

kmečkih fantih s tako dobrim uspehom, da so dva fanta koj odpravili v Gorico v bolnišnico. — V Kozaru je 16. minulega meseca vojak nadopustu svojega brata usmrtil. — Na Kumu v Brdih je 17. minulega mes. zgorel hlev in jeden presič. Mislijo, da je nekdo podžgal. — 15. febr. ustavili so 300 galiških Poljakov, ki so se mislili izseliti v Ameriko. Potna pisma niso bila v redu in tudi denarja niso dosti imeli. Precej časa so na goriškem kolodvoru stradali in prezebali in le redki so bili, ki so se usmilili teh revežev, ki imajo preveč, da bi umrli, a premalo, da bi živeli. Krivi pa so vsega tega le nenasitni zidi. — V Trstu prav pridno nabirajo za laške vojake v Afriki. Če bi pa bilo treba dati za kako avstrijsko stvar, bi tržaški prekucubi ne imeli denarja. — V Trstu je podčastnik Andrej Škrl umoril svojo ljubimko iz ljubosumnosti. Nato je tudi sebe ustrelil v prsa in si s britvijo prerezal vrat, pa je v nekem svinjaku (prav kraj za takega!) čakal smrti, ki pa ni hotela neumneža pobrati, ampak odnesli so ga v vojaško bolnico.

Cerkev in šola.

Sv. Oče so v minolem letu podarili revežem nad 200.000 gld. iz svoje zakladnice, posebno za katoliške sole v Rimu, katere sami vzdržujejo, da otroci katoliških starišev ne padejo v kremplje framasonskim učiteljem. To je pač velik dokaz milosrčnosti in ljubezni sedanjega papeža do bližnjega. — Da pa tudi učeni svet spoštuje sv. Očeta, kaže nam to, da je učena ruska družba v Petrogradu imenovala sv. Očeta častnim članom, kar so papež z veseljem sprejeli.

Glejte se celo učeni drugoverci spoštujejo in čislajo našega cerkvenega poglavarja, ki se po pravici imenuje »učeni papež« in bi ga mi ne spoštovali? — Ljudovlada (to je taka država, ki nima cesarja ali kralja, ampak predsednika, katerega ljudje izmed sebe volijo na več ali manj let. Ljudovlada se pravi tudi republika) Halti tam v Ameriki in pa San Domingo prosili ste sv. Očeta, naj bi jima razsodili prepir zastran meja svojih dežel, da tako poneha dolgotrajni prepir med njima. Kako lepo spolnujejo sv. Oče nalogo, katero imajo kot namestnik Kristusov, ki je prinesel mir na zemljo; oni pa ta mir razširjajo po celem svetu med državami, deželami, narodi, verami in stanovi. — Pred kratkim predstavil se je sv. Očetu jezuit pater Čoki, ki je tudi znamenit pisatelj. Kaj so mu rekli sv. Oče? »Pater! Pisite članke v liste! To bo včasih več sadu rodilo ko pridige. Kajti kamor ne seže pridigarjeva beseda, tja pridejo časopisi. Časopise bero tudi taki, ki ne gredo v cerkev«. Dobro si zapomnimo te besede! Kažejo nam, kako dobro umevajo sv. Oče potrebe sedanjega časa. S tem pa, da naročajo, naj pišemo članke, ob enem se nekaj družega naročajo. To namreč, da bi ljudje časnike brali, kar mislim, dragim bralcem »Domoljuba« ni treba posebno priporočati. Sv. treh

kraljev dan se je v Rimu v 18 jezikih pridigovalo v znamenje, da sv. cerkev obsega vse narode.

Spregovorili smo zadnjič par besedij o salezijanskih sotrudnikih. Predno danes poročamo o shodu ljubljanskih salezijanskih sotrudnikov dne 29. m. m., moramo poseči nekoliko nazaj. — Don Bosko, začetnik teh bratovščin, je bil rojen na Laskem leta 1815. Posvetil se je duhovskemu stanu in pa vzgoji npravno zanemarjenih otrok, ki so zašli s pravega pota ali pa za katere stariši niso skrbeli.

Kako zelo da je to še dandanes potrebno, kaže sledeče: Koncem l. 1895. je bilo v Italiji 103.419 otrok, ki so jih stariši vrgli za plot, kakor pravimo. 29.000 otrok pa je bilo v oskrbi drugih ljudi, ali po domače »na amljenju«. Malo za več ko 142.000 večinoma nezakonskih otrok morajo občine plačevati. Kaj bo iz teh otrok? Če pridejo salezijanski družbi v roke, dobro zanje!

Sam reven ko cerkvena miš je vendar brez vsega denarja začel zidati v Turinu velik zavod za svoje dečke, katerim je bil pravi oče. Kaj čudno ga je Bog podpiral. Če je bil v sili in je potreboval 1000 gold. zatekel se je z živim zaupanjem k Mariji pomočnici kristjanov in gotovo jih je dobil, če je več potreboval, več je dobil. Tudi drugi duhovniki so se mu pridružili in nastala je družba Salezijancev, ki je do lani odgojila nad milijon otrok in jih otela telesne in dušne pogube, ki je stela lani 2000 udov na 300 krajih celega sveta. Očividno, božji blagoslov spremlja to delo. Ker pa vsak kristijan ne more v to družbo pristopiti, je Don Bosko, ki je l. 1888 umrl, ustanovil bratovščino Salezijanskih sotrudnikov, t. j. takih katoliških kristijanov, ki hočejo z molitvijo in miloščino podpirati to prekornostno družbo. — Pred leti se je na prigovarjanje vnetih gospodov tudi v Ljubljani ustanovilo društvo Salezijanskih sotrudnikov, ki je že nakupilo svet v Ljubljani, kjer se ima zidati zavetišče in cerkev za npravno zanemarjeno in samo sebi prepuščeno mladino, in to zavetišče bodo oskrbovali možje duhovniki iz družbe Salezijancev. V Turinu je namreč že več Šlovencev, ki se bodo povrnili čez par let nazaj, da tudi pri nas delujejo po namenu ranjkega Don Boskova. — To društvo torej je imelo omenjeni dan svoj shod v Ljubljani. V st. Jakobski cerkvi je bila slovesna sveta maša, potem pa ob 10. uri zborovanje, katero je vodil mil. g. prost dr. L. Klofutar. Vstili so se nató jutraj in popoldne razni govori, ki so vzbudili med poslušalci zanimanje za to prekornostno družbo. Jeden govornikov povdarjal je pomen dela in molitve, kar tako lepo združujejo Salezijanci pri svoji vzgoji. Upamo, da bomo zamogli še večkrat kaj veselega poročati o tej za človeštvo sploh prekornosti družbi. Bog daj!

Na Francoskem so znova začeli preganjati škofe, prav za prav, jih še niso nehali, ampak v zadnjem času je to sovraštvo bruhnilo z vso silo na dan. Nekemu škofu, ki ni pustil, da bi država vtikala svoj nos v stvari, katere ji niso nič mar, ustavili so plačo, tako

da bode zdaj prisiljen živeti od miloščne, ki mu jo bodo verniki dajali.

Na Hrvatskem imajo prostozidarji in tisti ljudje, ki molijo hudobo, že tri zbirališča, »lože« imenovana. V raznovrstnih spisih sejejo ti ljudje peklensko seme med narod, a hvala Bogu, vstali so možje, ki so razkrili njih nepostene, hudobne zakone. Zalostno je pač to za naše brate Hrvate. Bog daj, da se še k nam ta golazen ne pritihotapi!

V Belgiji umrl je bogati prvak liberalcev Frer. Orban. Bil je glava in duša belgijskih liberalcev poln sovraštva do cerkve in papeža. Skoval je popolnoma brezbožno solsko postavbo, katere so se vrli Belgijci se le lani otresli. Lani je tudi moral rajni liberallec odstopiti. Bil je na las podoben našim liberalcem ali narobe, ker je bil on veliko bolj bistrega uma ko naši, naši — za njim capljajo in šušmarijo. Kakor naši tudi on ni hotel, da bi dežela kako dobroto uživala od katoliške strani; raje, je dejal, slabo, ko pa iz rok katolikov dobro. Dasi je bil liberallec, to se pravi, »tak, ki hoče dati svobodo vsem«, vendar je nasprotnike zavidal in jim ni dal nobene pravice, če si jo niso s silo priborili. Jajce je jajcu podobno! Samo jedno še bolj smrdi ko drugo!

Danes sklepamo z misijoni. V Kini vlada vsled zadnje vojske huda lakota. In glejte jih čudne Kineze! Ob času vojske so požigali razdivjani ljudje misijonarjem hiše, cerkve, samostane; zdaj pa, ko jim želodec kruli, da je joj, o zdaj so pa dobri misijonarji, ko vsak dan dele jedi med sestrudane prebivalce. Seveda si morajo sami pritrgovati, da dajejo drugim. — Velika reka, ki se imenuje rumena reka, predrla je jezove, poplavlila velik kos dežele, uničila setev in pobirala prebivalcem poleg hiš se to, kar so jim roparji pustili, ki se v celih tolpah krog vlačijo. Poleg tega pa je nastala še kolera, ki je v glavnem mestu Pekingju pobrala v jednom mescu 40—50.000 ljudi. Koliko dobrega store tu misijonarji, ko dele ubogim ljudem telesno hrano, zraven pa jim dajejo še dušne hrane! V takih časih stiske in nadloge so oči vseh obrnjene v katoliške misijonarje, med tem ko drugoverski lazi-misijonarji pobegnejo.

Listek.

Zadnji šopek.

(Povest.)

Vedno nove trume rimskega ljudstva vrvijo v velikansko gledišče, kjer se bodo obhajale krvave igre v zabavo razuzdanim Rimljanom. Ze ga ni skoro sedeza praznega v ogromnem prostoru, ali vedno se pribhajajo bogato okičene, črnolase Rimljanke, spremljane od množice suznjev in suženj in od rimskih gizdalinov, kojih srca so že otrpnela za vse, kar navdušuje in blaži dušo človeško, kojih jedino veselje je še pasti oči svoje na prelivanji krvi človeške, in poslušati vzdih in stoke umirajočih kristijanov.

Noč in dan zasledujejo ovađuhi carjevi privrženec in častilce Kristusove. Tisoč vernikom odrobil je smrtonosni meč glave in jih preselil iz časnega, zemskega življenja v rajski dom.

Ali vse zaman.

Vera nova prodira vedno živeje na dan.

Zopet danes so se zbrali Rimljani gledat, kako bodo umirali kristijani, trgani od krvoločnih levov in tigrov.

Duri gledališča so se zatvorile. Pisano oblečeni sužnji urejujejo še po gledališču in težko pričakujejo vsjega povelja, da privedo na morišče, glumišče, nedolžne žrtve, in da spuste iz železnih gajb sestradano in razdraženo zverino na nje. Visoko v balkonu sedi v bagreni z zlatom okičeni obleki, obdan od velikašev rimskih, njega veličanstvo car Nero. Mračno plavajo njegove krvave oči po ogromnem prostoru in radovednih gledalcih, ki nestrpno čakajo krvolitja.

Zdajci nastane tišina.

Vse oči uprte so proti vhodu na glumišče. Skozi velikanska vrata stopa množica ljudij proti sredi gledališča.

Na čelu stopa jim starček z velim licem in na prsi se vsipajočo brado, ki je bela kakor planinski sneg. Za njim pa se vrste paroma možki in ženske, vsi veselih in jasnih lic tiho pevajoč pesem na slavo Rešeniku sveta. Niti jednemu ni brati strahu na lici, podobni so svatom, ki prihajajo na kraljevo ženitnino.

Sredi gledališča se vstavijo. Belobradi starček izvije izpod obleke na križu razpetega Boga, in vse njegovo spremstvo pade na kolena šepetaje: »Ave, Kriste, sprejmi nas v naročje svoje, pripelji tudi brate naše v svojo cerkev«.

Tako kleče pričakujejo svojega vladarja, ki jih bođe popeljal v svoj dom. Globoka tišina vlada po ogromnem gledališču.

Zdajci zarjovejo levi in tigri, da se strese celi prostor. Gledalci strepetajo na svojih sedežih, ali klečočih kristijanov se nihče ne zgane, temveč junasko gledajo smrti v oči. Od vseh strani pridrve krute in razdražene zveri v mirno množico, in krvavo klanje se prične.

Kri lije curkoma iz žrel in izpod krempljev gladnih živalij, in poluglasni »Kriste« se čujejo.

Sredi krvavega vrtinca stoji liki angelj miru visoka, vitka Rimljanka, oblečena v belo snežno togo, prepasana z modrim pasom. Črni njeni lasje vsipajo se jej po belem vratu in ramenih skoro do tal. Mirno stoji in pričakuje smrti. Ali celo nespametne živali boje se skoro pred njo.

Zdajci jej prileti visoko s sedežev po zraku nežen šopek ter ji pade pred noge. Ona se sklone in ga pobere.

Bile so duhteče vijolice.

Rimljanka dvigne glavo in se ozre tje, od koder je priletel šopek. Tako ljubko in tako milo uprlo se je njeno črno oko na višino, kakor večerno solnce na vrhove gorá. Mladenič, ki je sedel med gledalci in vrgel devi šopek, strepetal je pri tem pogledu.

Zdelo se mu je, kakor bi mu bila hotela reči: »Stopi dol k meni in združi se z menoj na veke«.

Mirno stoji s šopkom v roki sredi umorjenih kristijanov in pričakuje smrti. Tudi na njo pride vrsta. Velikanski lev plane ji od zadaj na tilnik. Jeden sam »Kriste« izvije se njenim prsom, potem pa se zgrudi pod levovimi kremplji.

Končana je igra. Zveri trgajo mrtve kristijane in se koljejo med seboj.

Rimsko ljudstvo zapušča gledališče nasitivši se krvi. Njega veličanstvo Nero vstal je mračnega lica s svojega sedeža . . .

II.

Sale in burke, katere so uganjali iz amfiteatra vračajoči se rimski dobrovoljci, niso danes mogli razvedriti duše mladega Rimljana Cilicija, ki je bil sicer tudi dobrovoljec in ob jednom razuzdanec rimljanski, kojemu ni bilo nobeno zlo preveliko in nobena šala prerobata. Vedno je videl v duhu ono ponosno deklico sredi med levi, kateri je on v šali vrgel vijoličen šopek. Vedno ga je gledalo njeno milo in nedolžno oko, in vedno se mu je zdelo, da mu šepeta v uho: »Pridi za menoj!«

»Ali si se levov tako prestrašil, da se držiš kakor pajk« pošali se razposajeni Scipijon z molčetičim Cilicijem, in ostali tovariši zaženo glasen smeh.

»Zbijajte šale, kakor vam je drago; danes me ne pripravite v dobro voljo« odgovori nejevoljno Cilicij.

»Veš kaj, stopimo v gostilno 'ad Tiberim' na čašo Sicilijanca, on ti gotovo razpodi nadležne misli« predlaga jeden iz med družbe.

Kmalu je stala polna čaša pred njimi na mizi. Ali govor nikakor ni mogel priti v pravi tir, ker je bil glavni ud vesele družbe slabe volje.

»Pritegni požirek, da se ti možgani zopet uredé«, šali Cilicija nadležni Scipijon.

Cilicij nastavi čašo, ker rad bi se bil v resnici znebil nadležne alike, ki mu je vedno živeje stopala pred oči.

»Kakšna je ta vera, vsled katere je vedno toliko Rimljanov, bogatih in revnih pomorjenih?« prične Cilicij. Nato Scipijon:

»Kakšna? — bedasta, da je bolj bedaste dobiti ne moreš. Sicer je vera jedna kot druga, meni so vse jednake. Jupiter, Apolon in drugi to so bili le bogovi v prejšnjih časih, ko je bilo ljudstvo še bolj zagovedno. Kdo bo pa dandanes veroval vanje? Ti menda gotovo ne, če se veliki duhovnik opravlja njim službo le na vitez, ne da bi veroval vanje«, razlaga učeni Scipijon in ostali mu prikimajo.

»Mene ne briga naša vera, za katero vem, da nič ni, jaz sem te vprašal za vero kristijansko, če ti je kaj znana«.

»Saj sem že rekel, kaka je. Oni mislijo, da bodo po smrti nekje, ne vem kako se kraju reče, večno živeli, in vsled tega silijo tako trdovratno levom in tigrom v goltanec. Nek Galilejec jim je zmedel pamet. — Po noči se navadno zbirajo po kletah in pozemskih jamah, kaj tam počno tega ne ve še živ človek. Mnogo se sicer pripoveduje o njihovem početji, na primer, da

nedolžne otroke jedo in mnogo družih hudobij. Zastran mene naj počno, kar hočejo. Jaz nimam nič zoper nje; a v gledišči se pa le zabavam, kadar jih cel roj spuste med leve, tu preneha modri Scipijon svojo učeno, na vse plati utemeljeno razpravo in nastavi čašo na usta.

Še nekaj časa je posedela družba v gostilni in pila močnega Siciljanca, in učeni Scipijon je še marsikatero debelo razdri, ki je pa prepodla, da bi se tu dalje pisalo o njej. — Ciliciju tudi vino ni moglo razpoditi resnih misli. Vedno mu je še stala pred očmi krasna žriva, vedno ga je še zrla njeno proseče, milo oko. Kmalu je ostal in zapustil družbo.

III.

Krasna noč se je vlegla na rimsko mesto. Jasno nebo je lesketalo v milijonih zlatih lučic.

Tibera je mirno tekla skozi mesto. Cilicij je počasi hodil ob Tiberi in zrl v čarobno žuboreče valove. Vedno iste misli se mu podijo po glavi vedno ista slika mu stopa pred oči.

»Kaj ima ta ženska opraviti z menoj? Kaj sem tako nemiren? Bogovi pomagajte mi«, mrmral je poluglasno in obstal pri mostu.

»Spanec beži od mojih oči. Ne veseli me niti družba, niti zabave. Kaj mi je? — Kaj če bi bila ona vera v Kristusa res prava? Zakaj tako radi umirajo za njo? Če bi imel koga, da bi me seznanil z njo«, take in jednake misli so mu rojile po glavi.

Sedaj pride neki človek po cesti tesno zavrt v togo in gre mimo njega čez most. Cilicij se strese in gleda za njim. Ali podoba kmalu zgine onstran za visokim zidom. Ni dolgo stal, že pride drugi še tesneje zavrt v togo.

»Kdo je to zopet? Kam gre? Morda so pa kristijani in se zbirajo k ponočnim shodoma«. Ta sletinja misel je ugajala Ciliciju, in pobitel je za neznanim človekom.

Cilicij je hodil počasi, da bi ga stopinje ne izdajale, in se držal zidu, kjer so ga sence visokih palač zavijale v svoje temno krilo. Pot ju je peljala po najbolj odročnih, ozkih ulicah, kjer je stanovalo ubogo ljudstvo rimsko. Po mnogih ovinkih prispeta ven iz mesta, in neznan človek krenil je s ceste proti krasni villi, ki je stala streljaj od ceste na vrtu. Do nje je vodil temen drevored. Radovednost žene Cilicija tudi todi za njim. Ko neznanec pred vrati obstane in potrka, stisne se Cilicij za senčnat grm tik njega in posluša, kaj bo.

Vratca se odpró in čuje se glas od znotraj: »Kaj je nocojšno noč znamenje?«

»Življenje za vero.«

Došlec vstopi in duri se zapró.

Kristijani so imeli v onih burnih časih posebna znamenja, po katerih so se pri ponočnih shajališčih spoznali, da se ni kak vohun pritihotapil med nje. Znamenje današnjega večera je bilo, kakor smo slišali »Življenje za vero«.

Cilicij postoji nekaj časa pred vratmi in premišlja, bi se li vrnil v mesto ali bi šel za tujcem in pogledal

celo skrivnost. Da se tu zbirajo kristijani, bil je prepričan popolnoma. Samo bal se je, če bi bili kristijani v resnici taki ljudojedi, da bi žrli nedolžne otroke, da bi morda njega samega ne umorili, ako bi ga slučajno spoznali, da ni njihov ud. Ali pred oči mu zopet stopi ono milo obličje iz gledišča in sploh vsi, ki so bili danes umorjeni; saj vendar niso imeli tako krutih obrazov, da bi se jim bilo moglo brati, da bi bili v resnici sposobni za taka grozodejstva.

Osró se tedaj in potrka na dveri. Kmalu se te odpró in neznan človek ga vpraša po znamenji.

»Življenje za vero«, odgovori Cilicij in vstopi.

Vratar zapre in pelje mladeniča s seboj po temnem hodniku v palačo. Ciliciju je bilo sicer malo tesno pri srcu, ko je stopal za neznanim človekom po temnem prostoru.

Naposled se vstavi ta in neznanec odpre močne železne dveri. Pred njim se pokaže velika krasno okičena in razsvitljena dvorana, v kateri je bilo zbranega že mnogo ljudstva, ki je kleče poluglasno molilo. Na vzvišenem prostoru je stal duhovnik in obhajal vernike.

Cilicij je bil v zadregi. Obstal je pri dverih in gledal cel prizor. Po vrsti so se bližali po kolenih verniki pred duhovna, ki jim je dajal v obrambo za vse muke in težave duševne hrane, telo Kristusovo.

Cilicij je storil kakor drugi, da bi ne vzbudil suma. Pokleknil je na tla pri vratih; ali pred duhovnika se vendar ni upal čakal je kaj bode sledilo.

Ko so bili že vsi obhajani, in je vladala sveta tišina po vsem prostoru, obrnil se je duhovnik proti ljudstvu in pričel govoriti:

»To telo najvišjega Boga, katero ste zavžili nocoj, naj vas krepi in navdušuje, da ostanete stanovitni veri in Bogu svojemu. Ljubite nje, ki vas preganjajo, saj oni vam odpirajo vrata v nebeški raj.«

Tako in jednako je navduševal duhovnik kristijane in sklenil svoj govor:

»Morda se vidimo nocoj slednjič na tem mestu, morda se brusijo že meči, ki bodo morili vas, ali bodite hrabri in veseli; onkraj groba snidemo se zopet za večno. Amen.«

»Za Boga in za vero smo pripravljeni umreti«, ponavlja ljudstvo in se pripravlja na odhod.

Cilicij je ves čas molčal in poslušal. Bilo mu je čudno pri srci. Zlasti zadnje besede duhovnikove, da se onkraj groba zopet vsi snidemo, so mu presunile dušo. Še zadnji blagoslov dá duhovnik vernim, potem pa se ti polagoma, posamič skozi dveri razidó.

Ali Cilicij še ne misli na odhod, mirno kleči na svojem prostoru poleg duri, da poslednji odide skozi nje. Duhovnik je še klečal pred Presvetim, ko je zavladala že sveta tišina po dvorani.

Sedaj se vzdigne Cilicij s svojega prostora in se bliža duhovniku in obstane pri njem.

»Kaj želiš moj sin?« nagovori ga duhovnik.

»Jaz nisem vaše vere.«

»Nisi naše vere? Po kaj si prišel? Ali nas hočeš mar naznaniti, in si nas prišel zasledovat?«

»Ne.«

»Tedad kaj te je privedlo sem?«

»Povedi mi, če veš, kdo je ona ženska, ki je bila danes dopoldne umorjena v gledališču?«

»Mogočna Sempronija, poveljnika pretorijancev hči. Bila je kristijana, in umorili so jo na povelje lastnega očeta«, mu odvrne duhovnik.

»In zakaj se je pustila usmrtiti?«

»Ker je ljubila svojega Boga v nebesih bolj nego življenje!«

»In kje so tista nebеса, ali more priti vsak vanje?«

»Vsak, ki veruje v Boga, ki se varuje greha in ljubi vse ljudi, prijatelje in sovražnike?«

»Ali ne sovražite nikogar, tudi onih ne, ki vas zasledujejo in morijo.«

»Tudi tistih ne. Saj ravno oni nas vodijo v večno življenje, in jim moramo biti hvaležni in Boga prositi za-nje, da pridejo za nami.«

»Kakšno pa je tisto večno življenje? Ali se gori zopet snidejo tisti ljudje, ki so bili na zemlji skupaj?«

»Večno življenje je kraj veselja in radosti. Ljudje, ki so na zemlji skupaj živeli, se gori zopet snidejo.«

»Ali bom videl zopet tisto Rimljanko, ki je danes umrla v gledališču.«

»Da po smrti zopet, ako prestopiš v našo vero. Ali prestopiti moraš iz ljubezni do Boga, ne zaradi nje.«

»Kak pa je vaš Bog.«

»Naš Bog je dober, ki je dal svojega lastnega Sina usmrtiti v blagor ljudi. Mi ga imenujemo Očeta vseh ljudi, katere on ljubi kot svoje otroke, katere vse želi k sebi v nebo.«

»Kaj pa naj storim, da pridem k njemu?«

»Daj se krstiti in stopi v našo vero, ako imaš pogum. Trpeti boš moral zaničevanje in zasramovanje na zemlji, morda boš moral preliti še celo kri za svojo vero. Ali za vse to te bode tvoj Oče v nebesih obilno nagradil.«

»Ali počnete res take hudobije, kakor se pripovedujejo o vas kristijanah?«

»Lahko se prepričaš sam, da so to gole izmišljotine naših zatiralcev.«

»Ali smem semkaj prihajati?«

»Kadar ti je drago. V našo vero stopi lahko vsakdo. Mi smo vsi bratje na zemlji. Kdo pa si?«

»Jaz sem dostojanstvenik na Neronovem dvoru Cilicij, sin Julijske rodbine.«

»Kako si prišel danes notri? Kje si čul naše znamenje?«

»Pritihotapil sem se in znamenje sem čul od nekega vernika, ki je sem notri stopil.«

»Bog te blagoslovi, moj sin!«

Po tem razgovoru odide Cilicij. Čudne misli so se mu vrtile v glavi. Bil je duševno umirjen. Žarek milosti prisijal mu je iz nebes.

IV.

Čudno so zrl raz sedeže rimski gizdalini na sredi gledališča stoječega Cilicija, obdanega od majhne trumice kristijanov, zajetih pri službi božji. »Kako da je pre-

stopil k tej veri? Kaj se mu je li zmešalo v glavi, da je tako neumno zavrnil milost carjevo in tako bogato službo?« Taka vprašanja so se vrstila v njihovi družbi.

Ali Cilicij je stal miren na mestu, na njegovi desnici pa ga je navduševal in krepil s svetim križem v roci tisti duhovnik, kateri ga je prvi večer podučeval in pozneje krstil.

Zajet je bil sinoči pri službi božji od cesarjevih beričev in cela truma kristijanov, ki ga sedaj obdaja. Ni se jim protivil, temveč mirno se jim je dal prijeti in odpeljati.

Kmalu zarjovejo levi in se zakade v mirno množico, ki je v sveti molitvi pričakovala smrti, liki volkovi v krotka jagnjeta.

Človek za človekom je zgrudil se pod njihovimi kremplji in zobmi.

Velikanaska levinja podrla je Cilicija na tla z gromečim rjoventjem in mu zasadila ostre kremplje v prsa. Ni mu padel šopek iz galerije v slovo; pač pa se je spustil iz višav angelj gospodov s palmovim vencem in mu ga položil na mrtvo glavo, dušo njegovo pa je odnesel na svojih krilih v rajske višave. Dragoš.

Narodne gospodarstvo.

Uši pri šivint prečeneš, ako ušiva mesta večkrat izpereš z lugom, v katerem se je raztopilo milo. Izpiranje se pa mora večkrat vršiti.

Ko bodete kopali jame na drevesa, nikar ne kopljite pregloboko. Mnogi, kedar sade drevesa, kopljejo prav globoke jame in denejo vanje dobre, rodovitne prsti. Kedar se drevesce vsadi, raste nekaj časa prav dobro, dokler se koreninice razprostirajo po rodovitni prsti, ko pridejo pa do mrtvice, drevesce najedenkrat zastane in se dostikrat posuši, kajti zemlja v globolini ni rodovitna. Kedar koplješ jame, koplji bolj plitve pa toliko bolj široke jame, najmanj 1 m široke. Pri taci jamah se koreninice ne bodo na globoko razraščale, ampak se bodo razprostirale bolj ob površji in dobile nekoliko rodovitnosti tudi potem, ko pridejo do neprekopane zemlje. Prav koristno pa je kopati jame po simi, da se prst dovolj razbebe.

Ako po simi vsled umrle dobi krompir sladek okus, je temu lahko opomoči. Tak krompir prinesi tri ali štiri dni predno ga rabiš v zakurjen prostor. S tem zgubi krompir oni zoprni okus.

Demožnanstvo.

III. Vlada po deželah.

Vsaka dežela ima enega takega gospoda, ki namestu ministrov vlada v deželi. Ti uradniki se imenujejo: c. kr. namestniki (ali na kratko cesarski namestniki) ako vladajo veliko deželo, ali pa se imenujejo c. kr. de-

zelne vlade predsedniki (ali tudi samo deželni predsedniki) po manjših deželah.

Cesarski namestniki so: v Pragi za Češko, zdajni je grof Kudenhove; v Zadru za Dalmacijo zdaj F. Z. M. David pl. Rhonfeld; v Levovu za Galicijo in Lodomarijo z velikim vojvodstvom Krakovskim zdaj knez Sangusko; v Trstu za Goriško, Istro in Trst, zdaj vitez Rinaldini; v Bernu za Moravsko, zdaj baron Spens-Boden; v Lincu za Gorenje Avstrijsko zdaj baron Pouthon, na Dunaju za Dolenje Avstrijsko zdaj grof Kilmanseg; v Gradcu za Štajersko, zdaj markiz Bakehem; v Inomostu za Tirolsko in Predarlško, zdaj grof Merweldt.

Po manjših deželah so deželni predsedniki in sicer v Ljubljani za Kranjsko zdaj baron Hein; v Celovcu za Koroško zdaj baron Šmid-Zabierov; v Solnogradu za Solnograško zdaj grof Thun; v Opavi za Šlesko grof Klari-Aldringen, v Černovicah za Bukovino zdaj grof Goes.

Ti cesarski namestniki in deželni predsedniki opravljajo posle vseh ministrov razun pravosodnega ministra v drugi instanci, to je v sredi med ministrom in glavarjem.

Seveda ti gospodje ne morejo sami vsega opraviti zato imajo poleg sebe svoje svetovalce in po okrajih svoje namestnike, c. kr. okrajne glavarje. Ti svetovalci se imenujejo po tem ali služijo pri cesarskih namestnikih ali pri deželnih vladah; c. kr. namestniški svetovalci (ali svetniki) ali pa c. kr. deželne vlade svetovalci, v Ljubljani jih imamo 8 svetovalcev in sicer: Šemerl, Keshaher, Dralka, Merk, Šasel, dr. Rajnhold, pl. Rilling, in Gozani. Pod temi svetovalci stoje c. kr. vladni tajniki in koncipisti. Vladni posli so razdeljeni v več vrst, tako imamo razne oddelke kakor deželni zdravstveni svet; oskrbnistvo cesarskih fevdov; komisija za oškodovanje zemljišč; komisija za uravnavo zemljiščnega davka; komisija za konjerejo. Nižji oddelki so še, stavbeni urad, gozdno nadzorstvo, c. kr. policijski urad in računski urad.

Deželna vlada ima poleg sebe in nekoliko tudi pod seboj: c. kr. deželni solski svet, c. kr. finančno vodstvo z raznovrstnimi uradi, tudi c. kr. poštni urad in c. kr. rudarstveni urad sta odvisna od deželne vlade. Koliko imajo posamične te gosposke oblasti in kdaj se je treba nanje obrniti, povemo drugič.

C. kr. okrajna glavarstva.

Vsaka dežela je razdeljena na več okrajev in po teh okrajih so nastavljeni namestniki deželnega predsednika, da mu pomagajo vladati deželo in ti gospodje se imenujejo c. kr. okrajni glavarji. Ti okrajni glavarji odločujejo v političnih rečeh v prvi instanci to je na najnižji stopinji. Ker ima deželni predsednik odločevati v drugi instanci, to je, od okrajnega glavarja se pritoži, kadar se ti godi krivica na deželno vlado; in v tretji in zadnji instanci odloči, kadar je treba minister, torej se pritoži od c. kr. deželne vlade na dotično ministerstvo, katero opravlja take reči. Z ministri pa se

je težko pravdati, vendar so taka sodišča za hudo silo, o katerih bomo še kaj povedali.

Pri okrajnem glavarstvu imajo še svoj sedež: c. kr. okrajni solski svet: c. kr. okrajno finančno vodstvo in rudarstveni urad.

C. kr. davkarije in c. kr. pošte z brzjavami stojé pod nadzorstvom okrajnega glavarja. O cestnih odborih in davčnih komisijah bomo na drugem kraju govorili.

Sodna oblast.

* Po naših postavah je ločena sodna oblast od politične upravne oblasti. Sodnik in okrajni glavar nimata nobene zveze, delata vsak za-se. Sodišča so več vrst. Po meri oblasti so sodišča prve ali najnižje stopinje. Pravilno se vsaka pravda začneja pri takem sodišču. Od razsodbe tega sodišča se pritoži na sodišče druge stopinje in od tega se pritoži, kadar je sploh mogoče na sodišče tretje stopinje. To je zadnje in najvišje sodišče, naprej je le še cesarjeva milost.

Sodišča prve stopinje.

Visoka dežela ima eno ali tudi več takih sodišč prve stopinje, ki se imenujejo c. kr. deželno sodišče ali pa c. kr. okrožno sodišče. Tako je n. pr. na Kranjskem v Ljubljani deželno sodišče, v Novem mestu pa okrožno sodišče z enako oblastjo.

Po deželi je pa več c. kr. okrajnih sodišč, katera pa sodijo le tiste reči, katere niso pridržane deželnemu sodišču.

Poleg imenovanih sodišč ima še vsaka dežela trgovinsko sodišče, rudarstveno sodišče tudi pomorsko sodišče, kjer so pri morju. Za večje prestopke pri daci so tudi okrajna dachna sodišča.

Razne novice.

(Stoletnica skladatelja Riharja.) Dne 1. marca je minulo sto let od rojstva slovečega cerkvenega skladatelja Gregorja Riharja. Čut hvaležnosti in ponosa zahteva od naroda slovenskega, da se ta dan spominja izvanrednega svojega glasbenika in preporoditelja slovenske cerkvene pesmi. Prijatelji njegovi nameravajo ob poletnem času, na dan, ki se bode objavil po časnikih, vzdati spominsko ploščo v njegovo rojstno hišo v Polhovem Gradcu ter v tem kraju ob tej priliki napraviti slovesnost ter povabiti k njej častilce Riharjeve. Njegovemu spominu slava!

(Domače posojilnice.) Po dogovoru z načelstvom »Zveze kranjskih posojilnic« bomo pod zgorajšnjim naslovom prinesli uradna razglasila »Zveze«. Vse, kar objavljamo v tem poglavju, je zmatrati kot oficijalen pojav »Zveze«, kajti ponatisnili bomo tule, kar nam dovede neposredno od Zvezinega vodstva. To blagoizvolijo zlasti v zvezi stoječe posojilnice sprejeti

na vednost. — Zveza razvila je že živahno delovanje. Revizor g. Vršec je že obiskal celo vrsto posojilnic in izvršil revizijo. Pri nekaterih posojilnicah je poslovanje kar uzorno. V vseh mladih zavodih pulzira krepko življenje. — Posojilnice, ki si nameravajo omisliti nove blagajne, se opozarjajo na to, da je »Zvezina« načelstvo z neko Dunajsko trdno dogovorilo izredno nizke cene. Posojilnice naj se tedaj tudi v tem oziru obrnejo do »Zvezinega« vodstva, ki radostno oskrbi zadevna naročila.

(Porotne sodbe.) Fr. Jurjevec iz Boršta pri Brdu je dobil pet let težke ječe, ker je 14. dec. l. l. s sekuro presekla glavo Janezu Urbaniji, ki je imel znanje z Jurjevčevim sestrom. — Fr. Sever iz Črnuč je bil obsojen na 4 leta ječe, ker je napadel reveža Kreča ter mu vzel 80 kr. — Alojzij Jež iz Gradišča pri Vipavi bo sedel osem let, ker je jedno noč zaklal dva fanta. — 64letni Jernej Volf, ki je hotel krasti v zagorski cerkvi je dobil 6 let ječe. — Miha Pozdir in Brajer iz Bizovika pri Ljubljani so obsodili na 7 oziroma 8 let, ker sta po dogovoru zaklala F. Dimnika. — Gregor Butalič je bil obsojen na 8 let, ker je zaklal Fr. Goloba iz Tunjic. — Mihael, Jožef in Alojzij Bernik iz Brezovice so 29. sept. l. l. svojega lestnega strica Fran Pavliča umorili. Mihael in Jožef Bernik sta ga toliko časa tolkla po glavi z ročicami, da je na mestu mrtve obležal. — Alojzij Bernik pa ju je pri tem nečloveškem dejanju gledal. Porotniki so vse tri krivim spoznali. Sodišče pa je obsodilo Mihaela in Alojzija k smrti na vislicah, 16letnega Jožefa pa na 8letno težko ječo.

(„Slovenski Narod“ obsojen.) »Urednik Sl. Naroda Josip Noll je bil pri ljubljanskem sodišču obsojen na 10 glid. kazni, oziroma na dva dni zapor, ker je Slovenski Narod dné 23. nov. 1895 prinesel sramotilni članek o g. Dr. Ivan Šusteršiču samo radi tega, da bi Dr. Šusteršič ne bil izvoljen v Kranju deželnim poslancem. — Ker Narodova gospoda ni mogla dokazati resnice, začel se je Noll izgovarjati, da nič ni vedel, kako je ta članek prišel v »Narod«. Za svojo »veliko« nevednost bo tedaj plačal 10 glid., ali pa bo dva dni na Žabjaku premišljeval, kako članki brez njegove vednosti skačejo v »Narod«.

(Grozna nesreča) se je zgodila v Podokičem pri sv. Mariji. V torek 4. m. m. podala sta se dva meščana iz Jaske z vozom v Podokič. Ko sta se zvečer vračala v Jasko, se ne daleč od župne cerkve konj ustavi. Voznik sili konja naprej, a konj, boječ se morebiti spolzke ceste, ni hotel naprej, temveč začel je iti nazaj, in ker je cesta ozka, so se vsi skupaj prekučili v 200 metrov globoki prepad. Ljudje, to zapazivši, prihiteli na pomoč ter so ju nesli v Podokič v farovž. Jeden meščan, Štefan Majhofer, si je zlomil roko, drugi pa, Marka Majhofer, je čez dve uri umrl.

(Potres.) Hud potres porušil je vas Cicciano blizu Noe na Laškem. Trdno zidane hiše je potres do malega vse razdejal. Več ljudi je ubitih in ranjenih.

(Samomor.) Obesil se je v Biljah nek Fr. Silič, star okoli 40 let. Privezal je vrv na stopnjice ter spod-

maknil spod sebe stolico v trenutku, ko se je obesil. Ljudje pravijo, da se jim je zdel vže več dni ves spremljen v obrazu in govoru. Žalostno je, da se tudi na kmetih samomori množé.

(Velika sprijenost med otroci na Francoskem.) Na Francoskem so lansko leto nedorasli otroci storili sledečo zločino: Samomorov je bilo med otroci 468; stariše so umorili 3 otroci; 31 otrok so otroci umorili; vlačugarjev je bilo med nedoraslimi 3531; beračilo jih je 1753; zaradi uboja, pretepa, ranjenja je bilo kaznovanih 5101; tatov je bilo med otroci 25.756; radi nenravnosti je bilo kaznovanih 783; radi nepokorščine in sramotenja 2562; radi oskodovalja 845; radi raznih zločinov 5882. Vseh otroških zločincev je bilo tedaj v enem letu 36.715. Kdo je tega kriv? Brezverska sola in nihče drugi, kajti od 100 otrok hodi na Francoskem v brezverske šole 81, v verske šole pa samo 11. Tudi po našem cesarstvu se število otroških hudodelcev vedno bolj množi. — Toda verske šole, za katero se potegujemo mi že toliko let, naši liberalni poslanci na Dunaju vendar-le ne marajo.

(Iz Črnega Vrha pri Idriji.) Dolgo časa smo imeli lepo zimo. Snega je bilo prav malo, dasi smo visoko nad hribi. Post pa nam je prinesel debelo sneženo odejo. Hudo je za oddaljene, ker jim je zmanjkalo vode po kapnicah. Sedaj morajo dan na dan hoditi po-njo v Črni Vrh, ali pa sneg topiti, za kar se rabi pa preveč drv. V pozimskem času so Črnovrščici, zlasti oni po samotah jako pridni. Ženske predejo, ker platno se še prav zelo obrajta, možki pa izdelavajo raznovrstno leseno robo. V Lomeh izdelujejo skafe, čebre, badnje itd. po Zadlogu grablje, kosiša, pa tudi posodo; po Gori niške, zlice, kuhalnice, cajne itd. Lesene robe napravijo za cele vozove. Samo jeden mož izdelava n. pr. po 500 grabelj. Ako bi hotel kak trgovec take lesene robe nakupiti, le v Črni Vrh naj pride ali pa naj piše n. pr. kmetijski podružnici v Črnem Vrhu in dobil bode dobrega, ročnega blaga za primeroma nizko ceno.

(Kakšne smrti so umrli krivični osvojitelji Rima.) kažejo nam sledeči podatki: Odoaker je bil 493 umorjen, ravno tako Theodat 536, Hildebald 541 pri pojedini z nožem umorjen, Erarih šest mesecev pozneje usmrčen, Totilas 552 s sulico umorjen, Alboina je 572 lastnega soproga Rozkmunda ubila, Kloth je bil 18 mesecev pozneje umorjen, Adalwald 625 s prestola pahnjen in umorjen, Rodwald 653 ubit, Pantarit I. 660 zavržen in umorjen, Gudbert 662 z nožem umorjen, Garibald je 671 izgubil prestol, Luitperta so 701 našli mrtvega v kopališču, vzrok smrti je ostal neznan, Aribert II. je l. 712. utonil in Hildeprant bil 744 raz prestol pahnjen; Desiderija so 744 odstavili in utaknili v samostan, Karol »Plešasti« je bil 877 zastrupljen, Berengar I. 904 zavržno umorjen, Ludovika II. so 910 oslepili, Friderik Barbarossa je 1190 utonil, Napoleona I. so pregnali in je tudi kot ujetnik umrl daleč od svoje domovine 1821, Viktorija Emanuela je 1878 mrtvoud zadel. Iz tega se vidi, da se še nikdo ni brez kazni pregrešil nad papeževo lastjo. Pripoveduje se, da se je Viktor Emanuel posebno bal umreti in da ni nikdar v Kvirinalu stanoval

ter zapustil 40 milijonov zasebnega dolga poleg neštevilnih državnih dolgov.

(Iz Št. Jerneja): Občni zbor naše posojilnice se je vršil dne 23. m. m. v šolskem poslopju. Zbranih je bilo 23 zadrušnikov. Račun je bil brez ugovora potrjen. Gospodu pregledniku in gg. odbornikom se je izrekla zahvala za trud v pretečenem letu. Pri volitvi načelnstva in nadzornika so bili enoglasno izvoljeni: načelnikom prečast. gos. Anton Fetich-Frankheim, župnik; pregledovalcem računov g. Aleks. Hadovernik, notar v Kostanjevici. Odborniki so gg.: Jožef Poljanec, Jožef Tavčar, Ignacij Bučar, Janez Francič, Anton Barborič, Franc Fabijan, posestniki, Martin Zajec in Franc Novoselec, trgovca. Marljivi so bili v pretečenem letu vsi gg. odborniki; gotovo so posnemali lep vzgled g. načelnika, katerega trud in prizadevanje za blagor ljudstva vsak mora občudovati in visoko ceniti —á—.

(Za kmetijske sinove — vojake.) V sled odloka državnega vojnega ministerstva z dne 22. julija 1795 se onim vojakom, ki so obiskovali kako kmetijsko šolo in imajo obdelovati svoje zemljišče ali posestvo starišev, po dokončanem drugem službenem vojaškem letu dovoli stalni odpust.

(Rusinski izseljenci.) Znano je, da je pred par tedni zapustilo do 850 rusinskih tlačanov svojo domovino in se napotilo v Ameriko. A prišedši v Gorico jih je oblastnija ustavila in uboge ljudi pustila brez vsake pomoči na kolodvoru 5 dni po vagonih. Od nikjer ni nobene pomoči, ki bi jih rešila obupnega stanja. Domov se ne marajo vrniti po nobeni ceni govoreč: Rajši umremo tukaj, kakor gremo umirat domov, kjer so čifuti pobrali vse imetje. V domovini so dobivali pri svojih tlačiteljih za težko delo moški po 13 kr. na dan, a ženske po 9 kr. Samo ob sebi se ume, da bi moralo mesto in sploh vlada pomagati tem revežem, toda o tem ni niti govoriti. Same žalosti in potrnosti ne morejo ubožci niti govoriti. Med tem ko uživajo reveži suho repo, razpisujejo se nagrade največjim norcem pustnega dne. Med tem ko ubogi ljudje lačni in žejni čakajo pomoči, pleše popija in se gosti Gorica.

(Velik požar.) Iz Il. Bistrice. Dne 20. t. m. popoldne okoli 2. ure, pričelo je v prijazni vasi Dolenje, katera je poldrugo uro hoda od Bistrice oddaljena goreti. Zapalil je baje otrok, igraje se z užigalicami. Ogenj širil se je kaj naglo; v tem trenutku bilo je 13 gospodarskih poslopj v ognju. Ker je v tem kraju zelo malo vode, bilo je gašenje zelo ovirano. Pogorela bi gotovo cela vasica, da ni na pomoč prihitelo gasilno društvo iz Bistrice. Delo bilo je zelo težavno, kajti gorelo je na treh krajih vasi. Res čuditi se je bilo, kako hitro in točno delovalo je hrabro moštvo. Zgorelo je mnogim vse, kar so imeli, sedaj reveži sredi zime brez stanovanj in živeža, to je strašno. Razun 3 prašičev, ni nikakoršna živina poginila v požaru. Škoda se ceni na 25.000 gl., zavarovanih je 7 posestnikov v znesku 10.000 glid.

Prihodnja številka „DOMOLJUBA“ izide dne 18. m. m. 1896 zvečer.

Loterijske srečke.

Dunaj, 22. februarja:	2,	33,	36,	29,	62
Gradec, 22. februarja:	75,	63,	87,	66,	40,
Lince, 29. februarja:	76,	81,	55,	29,	43,
Trst, 29. februarja:	47,	27,	30,	3,	66

Tržne cene v Ljubljani.

29. februarja.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica m. st.	7 80	Špeh, poveljen, kgr.	— 65
Reč,	7 20	Surovo maslo,	— 82
Ječmen,	6 40	Jajce, jedno	— 2
Oves,	6 80	Mleko, liter	— 10
Ajda,	7 50	Goveje meso kgr.	— 64
Proso,	6 50	Teleče	— 64
Koruza,	5 70	Svinjsko	— 60
Krompir,	2 60	Koštrunovo	— 40
Leča hktl.	12 —	Pšanic	— 65
Grah,	10 —	Golob	— 20
Pšol,	12 —	Seno, 100 kgr.	2 32
Maslo kgr.	— 94	Slama,	2 50
Mast,	— 70	Drva trda, 4 kub. mtr.	6 50
Špeh, svež	— 64	„ mehka	4 80

Proda se iz proste roke za prav nizko ceno

mala kmetija

z vsemi gospodarskimi poslopji.

Ceno in pogoje pove lastnik, vas Čanje št. 24, pošta Blanca, Stajersko. 21 3—2

Zaradi potresa snižane cene!

Luka Vilhar

urar v Ljubljani, Vodniškove ulice, pri 280 10 mestarskem mostu

predaja kakor bi bila

„Razpredaja“

Napriložnostnejša prilika za nakupovanje finih zlatih, srebrnih in nikelnastih žepnih ur, stenskih in ur z nihalom, budilnic, verižic itd.

Vsa, tudi najtežavnejša popravila izvršujejo se natančno in z jamčeno dobro po nizki ceni.

Josip Janko

urar v Kamniku,

Velika ulica,

priporoča svojo veliko zalogo žepnih in stenskih ur, budilnic, verižic in vseh v to stroko spadajočih stvari po najnižji ceni.

Popravila, tudi najtežavnejša izvršim vestno pod poročtvom.

24 1—1

Takoj vsprejem

dva jermenarska učenca

A. Košir, jermenar

Kolodvorske ulice št. 39
v Ljubljani.

Nj. svetost papež Leo XIII.

sporočili so po svojem zdravniku prof. dr. Lappont-ju g lekarnarju G. Piccoltiju v Ljubljani prirčno zahvalo za dodelane jim stekleničice (22-3)

Tinkture za želodec

Imenovan zdravnik ter tudi mnogi drugi sloviti profesorji in doktorji zapisujejo boleham Piccoltijevo želodčno tinkturo, kalera krepeča želodec, povečuje slasi, pospešuje prebavljenje in telesno odprje.

Naročila vsprejema proti povzetju in točno izvršuje G. Piccolti lekarnar pri „Angeli“ v Ljubljani na Dunajski cesti.

Cena jedni steklenici 10 kr.

Za leotarski in svečarski obrt, sprejme se takoj

2-1 učeneec

pri FRANC AHČUN-u svečarju v Kamniku.

Kathreiner
KAFIPOVA SLADNA KAVA

je kot
primes k bobovi kavi
edino zdrava
kavina pijača.

Dobi se povsod, pol kile za 25 kr.

Svarilo! Zaradi ničvrednih ponarejenih izdelkov je treba paziti na izvirno zavoje s imenom:

Kathreiner

V najem se takoj odda

lepo posestvo

na Zaplazu pri Čatežu

obstoječe iz hiše, njiv, travnikov, vinogradov itd.

1-1

Jožef Škoda

posestnik v Štefanu pri Trebnjem.

Kwizdov
fluid proti protinam

Mnogostano preizkušena, bolečina
slabljajoča domača sredstva. Okropečelj
za trikanje pred in po dolgotrajnem tikanju.
Cena steklenici 1 gld. a. v. 1/2 stkl. 60 kr. a. v. 7 G.

332 (20-16) Glavna zaloga:
Okrožna lekarna v Kornenburgu.
Dobiva se v vsaki lekarni.
Paciti je na varstveno znamko in skrbno
naj se izrecno

Kwizdov
fluid proti protinam

Schicht-ovo patent-milo

z znamko „labud“ je
najboljše izmed katerega-
koli mila.

56 15

Mih. Lavrič nasl. F. Grošel

18 3-3 trgovina s špecerijekim blagom in deželnimi pridelki

v Ljubljani na Poljanski cesti šte. 11

priporoča različnega travnatoga semena, domače in nemške detelje, predenice preste, ker ima samo zato vreteni stroj. Pristni ribniški fišol, raznih vrst velikanske pese, loško repno seme, kaps (kaselsko seme) laneno seme (preslej), konoplje, sploh zanesljivo kaljiva semena.

Vnanja naročila izvrši hitro in natančno.

Agentje,

kateri bi razpečavali pri zasebnikih šestkrat odlikovane novonarejene lesene pregibajoče se zastore (Holzroleaux) in drugačne zastore (Jalousien) se iščejo proti visoki proviziji. — Ponudbe z priporočili trdki C. Klemt, Jal.-Fabrikant in Braunau i. B. (Ustanov. 1878). Največja tovarna te vrste izdelkov. 14 (6-3)

Herbabny-jev podfosfornasto-kisli apneno-železni sirup

Ta 26 let s največjim uspehom rahljeni, prvi sirup rastaplja sluz, upokojuje kašelj, pomanjšuje pôt, daje slast do jedi, pospešuje prebavljanje in redilnost, telo jači in krepi. Železo, ki je v sirupu v lahko si priključajoči obliki, je jako koristno za narejanje krvi, raztopljive fosforno-apnene soli, ki so v njem, posebno pri slabotnih otrocih pospešujejo narejanje kosti.

Cena steklenice je 1 gld. 25 kr., po pošti 20 kr. več za zavijanje. 299 20-6

Svarilo! Svarimo pred ponaredbami, ki se pojavljajo pod enakimi ali podobnimi imi, a so vendar posvoji sestavi in svojem učinku popolnoma različne od našega originalnega 26 let obstoječega podfosfornasto kislega apneno-železnega sirupa. Zahteva nas torej vselej izrečno Herbabny-jev apneno-železni sirup. Pazite naj se tudi na to, da je kraven stoječa oblastveno protokollirana varstvena znamka na vsaki steklenici in prosimo, ne dajte se zapeljati niti s nižjo ceno, niti s drugimi pretvezami, da bi kupili kake ponaredbe! 27 20-13

Dunaj, lekarna „zur Barmherzigkeit“

VII.1, Kaiserstrasse 73 in 75.

Zaloga tudi skoro v vseh lekarnah.

Sidro Liniment. Capsici comp.

18-6 z lekarnarjeve v Pragi 296

priznana izvrstno bolečine olajšujoče mazilo je dobilo posvoda po 40 kr., 70 kr. in 1 gld. v vseh lekarnah. Zahteva naj se to sploh priljubljeno domače zdravilo kar kratko kot 726 70-24

Richter-jev liniment s „sidro“

ter sprejme iz previdnosti le v steklenicah z znano varstveno marko „sidro“ kot pristao.

Richter-jeva lekarna
pri zlatem levu v Pragi.

Največji izbor.

R. Pserhoferja

„lekarna pri zlatem državnem jabolku“

na Dunaju, I., Singerstrasse št. 15.

J. Pserhoferjeve

odvajalne kroglice preje kri čistilne kroglice imenovane, so staroznane, lahno odvajajoče zdravilno sredstvo.

Cena tem kroglicam: 1 škatljica 15 kroglic 21 kr., 1 zavoje s 6 škatljicami gld. 1-5, po poštne povzeto ne frankovano gld. 1-10.

Ako se svota vnaprej pošlje velja s poštino vred: 1 zavoje kroglic gld. 1-25, 2 zavoja gld. 2-30, 3 zavoja gld. 3-35, 4 zavoja gld. 4-40, 5 zavojev gld. 5-20, 10 zavojev gld. 9-20. (Manj od zavoja se ne pošlje.)

Zahtevajo naj se izrečno „J. Pserhoferjeve odvajalne kroglice“

ter naj se pazi, da ima vsaka škatljica na pokrovu rdeče tiskano ime J. Pserhofer, kakoršno je tudi na navodilu za uporabo.

Balzam za ozeblino J. Pserhoferjev
1 lonček 40 kr., franko poslan 65 kr.

Trpotčev sok, steklenica 50 kr.

Balzam za gušo steklenica 40 kr.
franko posl. 65 kr.

Grenka želodčna tinktura

(preje življenjska esenca ali Prške kapljice.)

Lehkotno odvajajoče sredstvo, oživlja in krepi želodec, ter pospešuje prebavljanje.

Stekl. 22 kr., dvanajst stekl. gld. 2-—

Balzam za rane stekl. 50 kr.

Razum tukaj omenjenih izdelkov ima ševse vavstrijskih časopisih naznanjene tu in inozemske farmacevtske specialitete in se vai predmeti, ki bi jih ne bilo v zalogi, na zahtevanje točno in po ceni preskrbe. Pošiljatelj po pošti izvrše se najhitreje proti predpošiljatelvi aneska, večje pa tudi proti povzetju. — Če se denar naprej pošlje (najboljše po poštne nakasne), je poština dosti nižja, nego pri pošiljatelju s povzetjem. 289 (12-9)

Prašek zoper kašelj

škatljica 35 kr., franko poslan 60 kr.

Tannochinin-pomada J. Pserhoferjeva, najboljša sredstvo za rast las, lonček 2 g.

Zdravilni obliž za rane

pok. prof. Stendela, lonček 50 kr., franko poslan 75 kr.

Univerzalna čistilna sol

A. W. Bulricha, domače sredstvo proti slabemu prebavljanju. Zavoje gld. 1-—

Kmetovalcem kateri se hočejo poučiti o maršnem, kar koristi njihovemu uspešnemu gospodarstvu, priporočamo knjižico

Kmetom v pomoč.

Narodno-gospodarska rasprava

Spisal Iv. Beler, župnik.

Cena 20 kr., po pošti 23 kr. Dobiva se v „Katoliški Tiskarni“ v Ljubljani.

Stanarinske knjižice

za stranke

z uradne potrjenimi deležniki hišnega reda v slovenskem in nemškem jeziku, z razpredelbo za vplačevanje stanarine, vodododne in mestne doklade, dobé se komad po 15 kr., 10 komadov vkup 1 gld. v

Katoli. Tiskarni v Ljubljani.